

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 44168-05 הפניקס הישראלי חברה לביטוח בע"מ נ' חברת החשמל לישראל בע"מ

בפני כב' השופטת דליה אבי-גיא, סגן נשיא

הפניקס הישראלי חברה לביטוח בע"מ
ע"י ב"כ עו"ד מ. גנות

תובעת

נגד

חברת החשמל לישראל בע"מ
ע"י ב"כ עו"ד א. זרנקין

נתבעת

פסק דין

מבוא

- 1 ביום 24.4.2005 התלקח אחד מהשנאים הראשיים שבמלון נירוונה (1974) בע"מ, השוכן בים
- 2 המלח (להלן- "המלון"), וכתוצאה מכך נגרמו נזקים כבדים למלון (להלן- "השריפה").
- 3 התובעת ביטחה, לטענתה, את המלון במועד השריפה, בפוליסת ביטוח שבר מכני הכוללת כיסוי
- 4 ביטוחי לכל מתקני המלון, שמספרה 041955003340 (להלן- "הפוליסה"), המעניקה, בין היתר,
- 5 כיסוי לנזקי שריפה ו/או התלקחות ו/או עליית מתח החשמל. על כן, התובעת היא זו שנשאה
- 6 בעלויות נזקי השריפה.
- 7 ביום 5.6.2005 שילמה התובעת למלון, בניכוי סכום ההשתתפות העצמית, פיצוי בסכום של
- 8 205,940 ₪, בגין נזקים שנגרמו לו כתוצאה מהשריפה. כמו כן, נשאה התובעת בהוצאות שכ"ט
- 9 שמאי ומהנדס חשמל בסך של 6,073 ₪.
- 10 התביעה המונחת בפניי היא תביעת שיבוב בסך של 221,318 ₪, שהגישה התובעת כנגד חברת
- 11 החשמל לישראל (להלן- "הנתבעת"), כמי שסיפקה והיתה אחראית במועדים הרלבנטיים על
- 12 אספקת החשמל למלון, ולפי טענת התובעת, נושאת באחריות לשריפה ולנזקה.

13

14

טענות התובעת

- 15 לטענת התובעת, התלקחות השנאי פרצה בשל ליקוי באספקת מתח ההזנה של הנתבעת למלון,
- 16 אשר הוביל ליצירת מתח יתר על השנאי, מה שגרם להתלקחותו ולנזקים בסך של 221,300 ₪
- 17 שאירעו כתוצאה מכך במלון.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 44168-05 הפניקס הישראלי חברה לביטוח בע"מ נ' חברת החשמל לישראל בע"מ

- 1 התובעת טוענת כי הנזק נגרם על-ידי אש או עקב אש וכי הנתבעת היתה אחראית להבער האש
- 2 ו/או היתה בעלת המיטלטלין שמהם יצאה האש ו/או בעלת השליטה בזמן הרלבנטי בלוח
- 3 החשמל שממנו פרצה האש, ולכן על הנתבעת להוכיח שמקור האש והתפשטותה אינם בשל
- 4 רשלנותה.
- 5 7. בנוסף, טוענת התובעת כי הנזק נגרם על-ידי דבר מסוכן וכי הנתבעת היתה הממונה על הדבר
- 6 המסוכן או בעליו של הדבר המסוכן או תופסת הנכס שמתוכו נמלט הדבר המסוכן, ולפיכך על
- 7 הנתבעת הראייה שלא היתה התרשלות מצדה לגבי הדבר המסוכן או הנמלט.
- 8 8. כן טוענת התובעת לתחולת הכלל "הדבר מדבר בעד עצמו" ולפיו על הנתבעת הראייה שלא היתה
- 9 לגבי המקרה שהביא לידי הנזק התרשלות שתחוב עליה.
- 10 9. בנוסף, טוענת התובעת כי הנתבעת התרשלה והפרה חובות חקוקות המוטלות עליה (בין היתר
- 11 חובותיה על-פי חוק החשמל, תשי"ד-1954 ובתקנות החשמל השונות), וזאת, למשל, שעה
- 12 שניתקה, הפסיקה ו/או חיברה את זרם החשמל למלון בצורה רשלנית ו/או בלתי מקצועית ו/או
- 13 בלתי בטיחותית, לא נקטה בכל האמצעים הסבירים ו/או לא נקטה בכל האמצעים שהיה עליה
- 14 לנקוט על-מנת למנוע השריפה, לא הזהירה את המלון מפני הפסקות החשמל הצפויות ו/או מפני
- 15 חיבור החשמל מחדש באופן היוצר אפשרות של התרחשות השריפה, ולא דאגה לניתוק ו/או
- 16 חיבור זרם החשמל באופן שלא יסכן את צרכני החשמל (ובכלל זה המלון) ויגרום להם נזק.

טענות הנתבעת

- 18
- 19 10. הנתבעת כופרת הן באחריותה לשריפה והן באשר לנזק, תוך הכחשה כללית של כל האמור בכתב
- 20 התביעה ובחוות הדעת המצורפות לו.
- 21 11. לטענת הנתבעת, לא נפל פגם, ליקוי, או סטייה מנהלים ותקנים בכל הקשור לפעולתה ועבודתה.
- 22 12. יתירה מזאת, לטענת הנתבעת, הנזקים הנטענים אירעו בנין רשלנות מלאה ו/או תורמת באופן
- 23 ניכר של מבוטח התובעת בעצמו ו/או מי מטעמו, ועל כן לא קמה חובת התובעת לפצותו ו/או לא
- 24 קמה חובת הנתבעת לשפות את התובעת. זאת, בין היתר, משום שהמבוטח לא התקין אמצעי
- 25 זהירות ו/או הגנה ו/או התראה מספיקים כנגד קרות נזק מהסוג הנטען, לא החזיק ו/או הפעיל
- 26 ו/או תיחזק כראוי מערכות גנרטור ו/או אמצעי אחר למניעת הנזקים הנטענים, ביצע שינויים
- 27 שלא כדין במבנה ו/או במערכת החשמל ו/או ברכושה של הנתבעת ובכך גרם ו/או תרם באופן
- 28 ניכר לקרות השריפה, נהג בפזיזות, בקלות ראש וברשלנות וללא תשומת לב מספקת, ולא נהג
- 29 כמו בעל עסק סביר מסוגו ו/או נהג כמו בעל עסק בלתי סביר בנסיבות העניין.
- 30 13. הנתבעת מוסיפה וטוענת, כי דמי הביטוח שולמו למבוטח ללא בדיקה וחקירה מספיקות ו/או
- 31 "בהתנדבות", ומשכך לא קמה לתובעת כל זכות תביעה כנגדה.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 44168-05 הפניקס הישראלי חברה לביטוח בע"מ נ' חברת החשמל לישראל בע"מ

14. לטענת הנתבעת, הסכומים הנקובים בכתב התביעה ו/או בחוות הדעת המצורפות הינם מופרזים, מוגזמים וחסרי אחיזה במציאות, וכי התובעת בחרה לשלם למבוטח ללא הצדקה וללא צורך ו/או לפני משורת הדין, ובגינם אין היא זכאית לתבוע שיבוב/פיצוי כלשהו.
15. עוד טוענת הנתבעת כי אין קשר סיבתי בין אירוע השריפה הנטען לבין הנזקים המתוארים בכתב התביעה ובחוות דעת השמאי.

6

7

חוות הדעת

8

16. בתיק בית המשפט מונחות שלוש חוות דעת.

17. חוות דעתו של מהנדס החשמל, מר אשר סלוצקי, מטעם התובעת, ולפיה הנזק לשנאי נגרם עקב ליקוי באספקת מתח ההזנה של הנתבעת למלון, שהוביל ליצירת מתח יתר על הדקי השנאי ולנזקים בעקבותיו.

11

18. מהנדס החשמל מר דוד שושן, העובד אצל הנתבעת, נתן חוות דעתו, ולדעתו מקור התקלה הינו במתקן המתח הגבוה הפרטי של המלון והוא זה שגרם להפסקת קו המתח של הנתבעת ולא להיפך.

14

19. על-פי חוות דעתו של שמאי התובעת, מר צבי גובר ממשרד אורי נס בע"מ, נגרמו כתוצאה מהשריפה נזקים למערכות החשמל, כיבוי האש ומיזוג האוויר של המלון, ובכלל זה ניזוק שנאי המתח הגבוה באופן שאינו ניתן לתיקון.

17

18

19

הפלוגתאות

20

20. מעיון בחומר המונח בתיק עולה, כי המחלוקות בתובענה זו הן שלוש:

21

א. מה היה הגורם לפרוץ השריפה.

22

ב. על מי מוטלת האחריות לפרוץ השריפה.

23

ג. מהו שיעורו של הנזק.

24

21. עתה אדרש לראיות הצדדים, בהתייחס למוקדי המחלוקת ביניהם.

25

26

הגורם לפרוץ השריפה

27

22. אין חולק כי שנאי המתח הגבוה של המלון ניזוק, והשאלה העיקרית היא מה גרם לכך.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 44168-05 הפניקס הישראלי חברה לביטוח בע"מ נ' חברת החשמל לישראל בע"מ

- 1 לפי גרסת התובעת, ארע הנזק לשנאי מסיבות המצויות בשליטת ו/או באחריות הנתבעת, בעוד
2 שהנתבעת סבורה, כי הנזק לשנאי נגרם מסיבות הקשורות בשנאי עצמו או בציוד אחר השייך
3 למלון.
- 4 23. אקדים ואומר, כי שליטתה של התובעת, יש להתעלם כליל מכל טענותיה של הנתבעת בקשר לאי
5 תקינותו של השנאי טרם האירוע ו/או תחזוקה לקויה של השנאי שהובילה לקרות הנזק, בהיותן
6 מהוות הרחבת חזית אסורה שהתובעת התנגדה לה, הן במסגרת דיוני ההוכחות שהתקיימו
7 בתיק והן בסיכום טענותיה (לרבות סיכומי התשובה שהגישה ביום 11.7.2010). לדברי התובעת,
8 טענות אלו של הנתבעת לא הופיעו בכתב ההגנה ולפיכך היא לא נערכה להתגונן מפניהן, כולל
9 הבאת עדויות מטעמה בהקשר לכך.
- 10 24. עיון בכתב ההגנה מעלה כי הטענה, כאילו תקלה במתקן הפרטי של המלון היא זו שגרמה
11 לשריפה, לא נטענה בו במפורש. תחת זאת, בחרה הנתבעת להציג הגנה סתמית, ללא פירוט
12 עובדתי מספק. בין היתר, התריעה על כך שהמבוטח לא התקין אמצעי הגנה מספיקים כנגד
13 קרות הנזק מהסוג הנטען, לא תיחזק כראוי אמצעים למניעת הנזק ואף לא פעל כבעל עסק סביר
14 מסוגו. אם בטענותיה אלו אמנם כיוונה הנתבעת, בין היתר, לסוגיית מצבו התחזוקתי של
15 השנאי שניזוק, ראוי היה כי תתכבד ותטען זאת ברחל בתך הקטנה.
- 16 25. יחד עם זאת, מאחר ובעמדת הנתבעת ביחס לאחריות המלון, כמפורט לעיל, מגולמת, ולו
17 בדוחק, הטענה כי הנזק ארע בשל ציודו של המלון, ומאחר ועניין זה נדון ביתר פירוט במסגרת
18 חוות הדעת של הנתבעת, שהוגשה עוד בטרם החל שלב ההוכחות בתיק (ועל כן יכולה היתה
19 התובעת להיערך לו בהתאם), הרי שאני רואה מקום להידרש לגופן של הטענות שבפי הנתבעת.
- 20 26. מהנדס החשמל מר אשר סלוצקי, אשר נתן חוות דעתו מטעם התובעת, ניתח את ממצאיו על-פי
21 מידע שמסר מנכ"ל המלון דאז, מר אילן לוי, ולפיו ביום האירוע, בשעה 07:40 לערך, התרחשו
22 מספר הפסקות חשמל כלליות, שבסופן התרחשה הפסקת חשמל ממושכת בת כשעה וחצי, וכי
23 מיד לאחר חזרת המתח החשמלי בתום ההפסקה הממושכת הנ"ל, התקבלה בחדר הבקרה של
24 המלון התראה על פריצת אש בחדר השנאי והתברר, כי אחד השנאים עלה באש.
- 25 27. עדותו של המהנדס מר דוד שושן, אשר הגיש חוות דעת מטעם הנתבעת, מתבססת על נתוני
26 מערכת התקלות וההפרעות הממוחשבת של הנתבעת, ולפיהם ביום האירוע, בשעה 08:03,
27 אירעה הפסקת חשמל בקו המתח הגבוה "מיכה" מתחמ"ש "מצדה", המזין את המלון. מיד
28 לאחר מכן אירע חיבור חוזר ראשון שלא צלח ובשעה 08:11 חובר הקו בפיקוד מרחוק על-ידי
29 המפקח מחדר פיקוח בנפת באר-שבע, כלומר ההפסקה נמשכה כ-8 דקות בלבד.
- 30 לחוות הדעת צורף לוג מיתוגים, המתייחס למועד האירוע ומתאר את פונקציות המתח שסופק
31 במועד זה, ועל פיו, על-פי הנטען, לא היתה כל הפרעה או תקלה באספקת מתח החשמל בקו,
32 טרם ההפסקה הבודדת בקו המתח (שארכה כאמור 8 דקות) ולאחריה.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 44168-05 הפניקס הישראלי חברה לביטוח בע"מ נ' חברת החשמל לישראל בע"מ

28. אומר מיד, בכל הנוגע לכמות הפסקות החשמל ואורכן, מקובלת עליי עדותו של מר לוי, אשר נכח במלון בעת השריפה, כי אכן ביום האירוע אירעו מספר הפסקות חשמל, ולא הפסקה בודדת, ועם התרחשותה של ההפסקה האחרונה והממושכת ביותר, פרצה אש מהשנאי. עדות זו הובאה בחשבון גם על-ידי המומחה מר שושן ושימשה יסוד לקביעותיו בחוות הדעת שערך עבור הנתבעת.
29. ביום 8.5.2005 בדק המהנדס מר סלוצקי את השנאי שניזוק במפעל "אנרלק בע"מ", לשם הועבר לאחר השריפה, ותיעד את הנזקים. על-פי ממצאיו של מר סלוצקי, "השנאי נמצא עם סימני שריפה מרשימים בפאזה אמצעית וכן סימני שריפה על פאזות צדדיות... נמצא קצר בין סלילי מתח נמוך בפאזה L3 לבין סלילי מתח גבוה בפאזה זו, כמו כן נמצאו קצרים חלקיים בפאזות האחרות. כמו כן באותה בדיקה נמצא גם קצר גוף לשנאי. סלילי מתח נמוך בפאזה אמצעית נשרפו לחלוטין ואילו הסלילים בפאזות הצידיות נפגעו כתוצאה מקרינת החום והאש שהתחוללה בפאזה האמצעית. בבדיקה נמצא כי גם גרעין השנאי פגוע..." (עמ' 3 לחוות הדעת).
30. מר סלוצקי קובע בחוות דעתו כי השנאי נפגע כתוצאה מעליית מתח מקומית על הדקיו של השנאי, מה שלדבריו מלמד על תופעת מעבר (Transient) אשר התחוללה ברשת הנתבעת המזינה את המלון, והובילה ליצירת מעגל תמורה בין רשת הנתבעת לבין השנאי שניזוק. מר סלוצקי מציין כי תופעה זו מתרחשת כאשר הנתבעת מבצעת ניתוקים וחיבורים כלליים במקום להפריד ולבצע החזרות מתח הדרגתיות. חיבורים וניתוקים אלו גרמו "להלם" המגיע מהרשת, אשר פוצץ את השנאי.
31. בהתאם לאמור לעיל, מגיע המהנדס מר סלוצקי למסקנה כי "גודם הנזק בשנאי כולל הנזק למערכות המלון, נובע כתוצאה מליקוי באספקת מתח ההזנה של חברת החשמל למלון אשר הוביל ליצירת תופעת מעבר שהובילה ליצירת מתח יתר על הדקי שנאי מס' 2 ולאירוע כפי שתואר בחוות הדעת." (עמ' 6 לחוות הדעת).
32. לדעתו של מר סלוצקי, הנזק נגרם, אפוא, כתוצאה מספיגת "הלם" מתח גבוה, אשר מקורו בנחשול מתח גבוה, אשר הוזן ברשת המתח הגבוה של הנתבעת. הפסקות החשמל בהן הבחין מנכ"ל המלון לפני ההפסקה הממושכת, מעידות על התנודות שהחלו ברשת החשמל, ותנודה אחת היא שגרמה לנזק.
33. מהראיות עולה אמנם, כי אין כל תיעוד בדבר קיום נחשול מתח כנטען לעיל, ואולם דבר זה הוסבר על-ידי המהנדס מר סלוצקי בכך שלוג המיתוגים של הנתבעת אינו משקף את אותם נחשולי מתח. מכאן שלשיטתו, העובדה שבלוג המיתוגים מופיעה הפרעת חשמל אחת ויחידה אינה מעידה שלא היו תופעות מעבר ברשת.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 44168-05 הפניקס הישראלי חברה לביטוח בע"מ נ' חברת החשמל לישראל בע"מ

- 1 בתוך כך, מר סלוצקי התקשה להתמודד עם העובדה שהפסקות החשמל במלון החלו למעלה
2 מ-20 דקות לפני שהופסק הזרם בקו המתח, ופטר קושי זה בחוסר התאמה אפשרי בין הלוגר של
3 הנתבעת לבין שעונו של מנכ"ל המלון, וכן הוסיף: "בהחלט יכול להיות ששנאי מקבל מכה,
4 המכה הזאת לא פורצת אותו מיד אלא הוא מקבל את המכה, ממשיך לעבוד עוד כמה דקות
5 ופורץ" (עמ' 15 לפרוטוקול מיום 26.11.2009, מול שורות 23-24).
- 6 34. מר סלוצקי הבהיר כי הפסקות החשמל הנתענות היו ביטוי לנפילת המתח החשמלי ולא נבעו
7 מתקלה בשנאי הפרטי של המלון. לדידו, העובדה כי הפסקת החשמל התבטאה בשלושת
8 השנאים של המלון, ומתוכם נפגע רק שנאי אחד, מצביעה על כך שבנקודת זמן ספציפית, ארעה
9 תופעת תהודה המתאימה רק לשנאי הספציפי, ואותו פרצה.
- 10 35. לצורך הוכחת התזה שלו, צירף מר סלוצקי חוות דעת שהכין לגבי אירוע של שריפת שנאי בבית
11 אבות בגעתון, שם מעידים הממצאים כי הנזק לשנאי מקורו אך ורק במתח שנוצר על השנאי,
12 וזאת עקב תופעות המעבר ברשת ההזנה של הנתבעת.
- 13 36. התזה של מר סלוצקי מתיישבת גם עם עדותו של מנכ"ל המלון, ולפיה בעת התרחשות הפסקות
14 חשמל חיצוניות במלון, נכנס אוטומטית לפעולה הגנרטור של המלון לצורך הפעלת המתקנים.
15 מר סלוצקי הסביר, כי גנרטור נכנס לפעולה רק במצב של הפסקת חשמל כללית ולא במצב של
16 הפסקה חלקית, ולדבריו: "...מי עושה הפסקת חשמל כללית? רק חברת חשמל. אין הפסקת
17 חשמל כללית בגלל שלאחד השנאים קורה משהו... זה שהגנרטור נכנס זו הוכחה ניצחת שכל
18 המלון הפסיק ומתח הכניסה למלון הפסיק..." (עמ' 46, מול שורות 1-7).
- 19 37. מאידך גיסא, קובע מומחה הנתבעת, מר דוד שושן, כי לא התרחשה תקלה ו/או פעולת מיתוג
20 כלשהי ברשת של הנתבעת ו/או בסוללת הקבלים של הנתבעת, ומשכך לא היתה כל תופעת מעבר
21 שנבעה מהרשת. נציג הנתבעת, מר איתמר אליה, הצהיר בתצהיר תשובות לשאלון שהציגה
22 התובעת, כי המיתוג היחיד שנעשה לאחר הפסקת המתח הוא חידושו על-ידי חיבור מפסק הזרם
23 של הקו בתחמ"ש, וכי סוללת הקבלים היתה מנותקת ביום האירוע.
- 24 38. חוות דעתו של מר שושן שוללת את הסברה כי אירעה תופעה של "תהודה" בין השנאי הפרטי של
25 המלון לבין רשת המתח הגבוה של הנתבעת, וגם אם היה מצב של תהודה כאמור, אזי מדובר,
26 לשיטתו, בתהודה מקבילית שבין צריכת המלון לשנאי הפרטי.
- 27 39. הנתבעת טענה כי מתקני חשמל פרטיים יכולים ליצור נחשולי מתח ברשת ההזנה שלה, אך לא
28 הציגה כל נתון עובדתי וראייתי לתמיכה בטענה זו.
- 29 40. בתוך כך, הודה מומחה הנתבעת, מר שושן, כי לפחות חלק מנחשולי מתח שגורמים להפסקות
30 חשמל אצל הצרכן מקורם ברשת ההזנה של הנתבעת. ואולם, לא הובאה כל ראיה בדבר קיומם
31 או אי קיומם של נחשולי המתח על קו המתח הגבוה הרלבנטי במועד הרלבנטי.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 44168-05 הפניקס הישראלי חברה לביטוח בע"מ נ' חברת החשמל לישראל בע"מ

- 1 41. מהעדויות שבפניי עולה, כי הנתבעת מנהלת רישומים אודות נחשולי מתח, אך זאת במידה
2 ומותקן "רשם הפרעות" בקו המסוים אצל הצרכן מסוים. המומחה מר שושן טען, בהסתמך על
3 בדיקה שערך אדם אחר מטעם הנתבעת (שעדונו לא הובאה בפניי), כי בקו הרלבנטי לא הותקן
4 "רשם הפרעות", ושמכך אין בידו את הנתונים המבוקשים. הנתבעת גם לא הציגה העתק מיומן
5 האירועים הרלבנטי ברשת המתח הגבוה וכן מסמכים נוספים שניתן למצוא בהם עדות לנחשול
6 המתח המדובר.
- 7 42. על-פי טענת הנתבעת, יש בידיה מערכות הרושמות תקלות או שיבושים בקווי המתח, כאשר
8 אלה משפיעים על תנודות המתח, ואילו במקרה דנן, "משמדובר בארוע במתקן הצרכן, ובחיבור
9 מחודש מוצלח, הרי אין הוא נרשם במערכות חברת החשמל מעבר לרישום שהוצג" (סעיף 7
10 לסיכומי הנתבעת). כלומר, לטענת הנתבעת, שיבושים במתקני הצרכנים, כפי שאירעו במלון
11 עובר למועד בו נרשמו הפרעות בלוגר הנתבעת, אינם נרשמים כביכול במערכות אלו, היות
12 ומדובר באירוע מקומי הקשור במתקן הצרכן, ולטענתה, ניתן ללמוד על שיבושים אלו רק
13 מהודעות צרכנים.
- 14 43. בחוות דעתו כותב מר שושן, כי בעת האירוע ובסמוך לאחריו לא דווח על נזק כלשהו שנגרם
15 ללקוחות אחרים או לציווד הנתבעת, "ומסיבה זו בלבד ניתן להסיק כי התקלה היתה במתקן
16 הפרטי של המלון" (סעיף 9 לחוות הדעת). יחד עם זאת, בעדותו בבית המשפט הודה מר שושן כי
17 אינו יכול לשלול מצב בו ארעה תקלה אצל צרכן אחר, שלא התלונן.
- 18 44. מכאן, שיש לדחות את טענת הנתבעת כאילו העובדה שצרכנים אחרים לא התלוננו על תקלות,
19 מצביעה בהכרח על האפשרות שהתקלה היתה במתקן הפרטי ולא באספקת החשמל. אוסיף, כי
20 הנתבעת לא צירפה לראיותיה רישומים אודות תלונות צרכנים בסמוך למועד השריפה, וטענתה
21 כי נחשול מתח בהכרח גורם לפגיעה של כל הצרכנים על אותו קו הזנה, נותרה בגדר טענה לא
22 מוכחת.
- 23 45. בניגוד למהנדס מר סלוצקי, המהנדס מר שושן סבור כי הגורם לנזקים מצוי בבידוד פגום של
24 השנאי הפרטי של המלון. לשיטתו של מר שושן, עובדה זו היא שגרמה להפסקות החשמל במלון
25 ומאוחר יותר הושפעה והופעלה מערכת ההגנות של קו המתח הגבוה של הנתבעת.
- 26 "תקלה במתקן החשמלי של הצרכן, אותה תקלה אשר גרמה להפסקות החשמל לפני השעה
27 8:00 בבוקר, היא שהשפיעה על השנאי וגרמה לפריצתו. ארוע הפריצה בשנאי, הוא שגרר
28 הפרעה בקו המתח הגבוה, הפרעה שהחלה בשעה 8:03, נרשמה במכשירי החברה וגרדה
29 תגובה מיידית ואוטומטית של מערכות חברת החשמל, תגובה שבאה לידי ביטוי בין היתר
30 בחיבור מוצלח מחדש כעבור דקות ספורות."
- 31 (סעיף 14 לסיכומי הנתבעת).

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 44168-05 הפניקס הישראלי חברה לביטוח בע"מ נ' חברת החשמל לישראל בע"מ

46. עיקר הקושי באימוץ התזה שהציע מר שושן נעוץ בכך שלא בדק את השנאי שניזוק, לא לפני השריפה ולא לאחריה. בדיקה זו הינה משמעותית, שכן היא עשויה ללמד אם אמנם היתה בעיה כלשהי בבידוד של השנאי, אם לאו. בהעדר בדיקה בעניין זה, מר שושן לא יכול היה לשלול את ממצאי המומחה מטעם התובעת, ולפיהם השנאי נפגע בחלקו החיצוני, היינו אין מדובר בתקלה פנימית שהובילה לשריפתו, אלא במקור חיצוני חשמלי אשר גרם לפריצתו:
- "... אם לא היו הפריצות על שנאי בחוץ- יכולתי לבוא ולהגיד רבותי, יכול להיות שהיה בידוד לקוי והבידוד הלקוי לא החזיק מעמד ופרץ.. אבל כשיש לי פריצות על השנאי בחוץ- אף אחד לא יכול לייצר מתח כזה שיעשה לי פריצות חיצוניות על השנאי. שום דבר, שום גנרטור לא יכול לייצר את זה חוץ מגנרטור אחד- הגנרטור של תופעת התהודה..."
- (עמ' 41 לחוות דעתו של מר סלוצקי).
47. המהנדס מר שושן מציין בחוות דעתו, כי אין באפשרותה של הנתבעת לדעת את אופי הצריכה במלון וכן לא ידוע לה אם במועד האירוע פעלה המערכת האוטומטית של סוללת הקבלים במתקן הפרטי של המלון. כאשר ביקר המומחה מר שושן במלון, מספר חודשים לאחר השריפה, הוא הבחין בסוללות קבלים שרופים. לאור זאת, מסיקה הנתבעת על מצב תחזוקתי ירוד של התקני המתח הנמוך שבשירות המלון ועל ליקויים במערכות ההגנה האוטומטיות במתקניו של המלון.
48. את האפשרות שהציעה הנתבעת, ולפיה תקלה בסוללת הקבלים של השנאי היא שהביאה לשריפה, דחה המומחה מר סלוצקי, אשר העיד כי לא קרה דבר לסוללת הקבלים והם נותרו שלמים: "...הקבלים לא קרה להם כלום. עד היום נשאר. אף קבל לא נשרף ואף קבל לא התפוצץ..." (עמ' 33, מול שורות 12-13). בנוסף, הסביר מר סלוצקי כי לא ייתכן ששריפת סוללת קבלים יכולה להוביל לתקלת מתח גבוה, כפי שארע במקרה דנן, אלא לכל היותר לתקלה במתח הנמוך, היות ומדובר על סוללה שהיא זעירה ביחס לשנאי. בהתייחסו למושג "סוללות קבלים שרופים" בו נקט מומחה הנתבעת, טען מר סלוצקי: "מה זה "סוללות קבלים שרופים"? הוא מצא את זה כשזה היה מפוצץ? הוא מצא שהיה בזה שריפה? זה לפי דעתי סוללות שפשוט לא עובדות, שהתנתקו..." (עמ' 37, מול שורות 7-9).
49. עם זאת, ראויה לציון העובדה כי מר סלוצקי לא מצא לנכון להגיע למלון ולבדוק את מתקניו לאחר השריפה, גם לא לאחר שקיבל לידיו את חוות דעתו של מומחה הנתבעת, אלא הסתפק בבדיקת השנאי לאחר שזה הועבר מהמלון. המומחה מר סלוצקי טען בעדותו, כי לא ראה צורך להגיע למלון, והצהיר כי הוא מכיר את תחנת השנאים בו עוד מימים ימימה. יתירה מזאת, מר סלוצקי לא פנה לנתבעת לצורך בירור מידע רלבנטי לשם הסקת מסקנות, והסביר: "אני לא פניתי לחברת החשמל לקבל נתונים טכניים. לצערי הרב כשאני פונה לחברת החשמל, עד היום, לא מקבל אף פעם כלום..." (עמ' 6, מול שורות 9-10). המומחה מר סלוצקי אף לא בחן את סוגיית תחזוקתו של השנאי, כמו גם תחזוקת יתר מתקני המתח הנמוך במלון.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 44168-05 הפניקס הישראלי חברה לביטוח בע"מ נ' חברת החשמל לישראל בע"מ

50. מחוות דעתו של מר שושן ניתן ללמוד כי במתקן המתח הגבוה הפרטי של המלון קיימים מגיני ברק שתפקידם לבלום גלי מתח יתר. מר שושן מציין שעל-פי חוות דעתו של מומחה התובעת, מגיני הברק לא נפרצו ולא ניזוקו, ועובדה זו מצביעה, לשיטתו, על כך שלא היו מתחי יתר במתקן, וגם אם היו, ייתכן ומגיני הברק לא עבדו כראוי שכן צריכים היו להיפרץ במקרה כזה.
- בבית המשפט הסביר המומחה מר סלוצקי כי הפריצה היתה בשלב שבין מגיני הברק לכיוון השנאי:
- "...היות ומדובר על תופעת מעבר שיצרה תהודה עם סלילי השנאי, התופעה הזו מתרחשת לא לפני מגיני הברק, היא מתרחשת על הדקי השנאי. הדקי השנאי הם אחרי מגיני הברק. ולכן מגיני הברק בכלל לא מרגישים את זה. מגיני הברק הרגישו מתח רגיל שמגיע מהרשת. מי הרגיש את המתח הגבוה? סלילי השנאי שעליהם היתה הפריצה..."
- (עמ' 23-24, מול שורות 15-21).
51. מר סלוצקי טען בעדותו, כי לאור הממצאים שמצא בשנאי בעת בדיקתו בסמוך לאירוע, לא ייתכן שתקלה בשנאי היא שגרמה לקרות האירוע:
- "...שנאי כזה לא יכול לנצנץ על ההדקים שלו למרחק חצי מטר בגלל שיש בתוך השנאי תקלה... לא יכול להיות מצב שתקלה בתוך בית המלון תגרום לזה שעל השנאי יעופו ניצוצות בחצי מטר... זה נמצא מחוץ להדקי השנאי... זה בא מתוך תופעת מעבר שיש ברשת שהיא יוצרת תהודה, רזוננס... רק רזוננס יכול לגרום מתחים גבוהים כאלה... אף אחד לא יכול לייצר מתח כזה? איך הוא כן ייצר אותו? הוא ייצר תופעת תהודה ע"י קבלים ותופעת התהודה הזאת תוכל לייצר את המתח הגבוה..." (עמ' 20 מול שורה 11, עד עמ' 21, מול שורה 21).
- הנתבעת, אשר לא ערכה בדיקה של השנאי שניזוק, ממילא לא הוכיחה כי ניתן לייצר מתח כזה שיגרום לפריצה באותו סדר גודל שאותר בשנאי נשוא התביעה, וזאת עקב תקלה בשנאי עצמו.
52. בנוסף, שלל המומחה מר סלוצקי את התיאוריה שהועלתה במסגרת חקירתו הנגדית, ולפיה מסקנותיו מחייבות שייגרם גם נזק למתקני הנתבעת:
- "ש. זה נכון שע"פ התזה שלך, אותו תהליך שאתה בעצם מספר עליו היה צריך, פרט לניתוק שאנחנו רואים בלוגר, היה צריך לגרום גם לאיזשהו נזק למתקני חברת החשמל – פתילים שרופים?
- ת. חס ושלום. אוי ואבוי אם זה היה צריך לקרות. אם היית רואה נזק במתקני חברת חשמל, אז הייתי אומר לך שהמתקן לא תקין... מתקן תקין יודע לספוג קצר. אחד מהדברים שמתקן צריך לדעת זה לסבול את הקצר. מה זאת אומרת? הוא מיועד לזה, מתוכנן לזה... מה פתאום? יש הגנות, ההגנות פעלו כל אחת במאה אחוז, ברגע האירוע הכל עבד במאה אחוז."
- (עמ' 28, מול שורות 6-18).

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 44168-05 הפניקס הישראלי חברה לביטוח בע"מ נ' חברת החשמל לישראל בע"מ

53. בחוות דעתו של המומחה מר סלוצקי לא נכתב דבר לגבי מועדי עריכת בדיקה ו/או תחזוקה
כלשהי שבוצעה במתקן הפרטי של המלון, לרבות תוצאות הבדיקה עובר לאירוע ואחריו.
מעדותו של מנכ"ל המלון עולה כי השנאי עבר מדי שנה טיפולי תחזוקה באמצעות חברה
חיצונית, וכי הטיפול האחרון נערך חודשיים טרם האירוע:
"ש. חדר השנאים הזה הוא באחריות המלון בלבד. הוא שייך למלון. הוא בתחזוקת המלון.
ת. בחלקו. מאחר ומדובר בשנאים ומדובר במתח גבוה, יש דברים שאנחנו לא מורשים לבצע
כמו את הבדיקות התקופתיות. את זה עושה חברה חיצונית שמוסמכת לכך... במקרה זה
השתמשנו בחברה חיצונית שנתנה לנו שירותים. השתמשנו בשירותיה כל שנה... חברת
אנרלק...
...
ש. מתי בוצעה לשיטתך ביקורת אחרונה עובר לאירוע?
ת. בפברואר 2005."
(עמ' 9 לפרוטוקול מיום 1.12.2008, מול שורות 3-10, ועמ' 10 מול שורות 1-3).
עם זאת, לא היה בידיו של מנכ"ל המלון תיעוד הדרוש לשם תמיכה בטענה כי השנאי זכה
לתחזוקה רצופה, ואף לא הוצגה עדות או ראיה מטעם חברת "אנרלק בע"מ", למרות שהיא זו
אשר סיפקה את השנאי הפרטי והיתה אחראית על תחזוקתו ותקינותו.
54. לאחר שעיינתי בכל חומר הראיות, אני רואה להעדיף את עמדת התובעת על-פני עמדת הנתבעת
במחלוקת לעניין השאלה מה גרם לנזק לשנאי המלון.
55. כאמור לעיל, היתה עמדת התובעת כי הנזק נגרם כתוצאה מנחשול מתח שמקורו בנתבעת,
ועמדה זו נסמכה על חוות דעתו של מר סלוצקי, אשר ציין כי אירוע הנזק נגרם בעת החזרת
החשמל במתח גבוה למלון וכתוצאה משינויי מתח החשמל ברשת ההזנה של הנתבעת, אשר
גרמו לגל "הלם" במתקן המתח הגבוה של המלון ולפגיעה בשנאי. אפשרות זו נראית בעיני
סבירה יותר מאשר טענת הנתבעת ולפיה הכשל במתקן הפרטי של המלון הוא אשר גרם
להפרעות בקו החשמל. שוכנעתי, כי ביום הנטען אכן אירע נחשול מתח באספקת זרם החשמל
של הנתבעת, והוא שגרם לפגיעה בשנאי המלון, שעד לאותו מועד היה תקין.
56. עמדתה של הנתבעת, כי אין בין השיבושים באספקת החשמל ברשת ההזנה שלה לבין הנזק
לשנאי במלון ולא כלום, וכי מקור אותו נזק בתקלה בשנאי ואין בלתה, אינה מתיישבת עם
שורת ההיגיון, כמו גם עם הראיות המונחות בתיק.
29
30

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 44168-05 הפניקס הישראלי חברה לביטוח בע"מ נ' חברת החשמל לישראל בע"מ

57. סמיכות המועדים המיידית של הנזק להפרעה ברשת החשמל, שאין חולק כי התרחשה, תומכת
בטענת התובעת כי יש לייחס את הנזק לתקלה ברשת הנתבעת. הפריכות שהתגלו בעדותה של
הנתבעת באשר לקיומם של נחשולי מתח במועדים הרלבנטיים ובאשר לרישום נחשולי המתח,
והעובדה כי אין בטענה שצרכני חשמל אחרים לא התלוננו אודות תקלות במתח החשמל בנוגע
ליום האירוע כדי ללמד שמקור הנזק איננו ברשת החשמל, מטילות צל כבד על גרסת הנתבעת.
58. אין בחוות הדעת שהציגה הנתבעת כדי לבסס ממצא פוזיטיבי אודות מקור התקלה שהובילה
לשריפת השנאי, משתקלה זו לא הובררה. גם העובדה כי הנתבעת נמנעה מלבדוק את השנאי
עצמו נזקפת, במקרה דנן, לחובתה. לא הובאה כל הוכחה כי תקלה בבידוד השנאי היא שגרמה
לנזק, ואפשרות זו נותרה כתיאוריה בלבד ללא כל ביסוס עובדתי.
59. גם האפשרות של תקלה בסוללות הקבלים של השנאי לא הוכחה כדבעי ונותרה בגדר אפשרות
בלבד. אפשרות זו אותה מעלה מר שושן נתמכת, לפי הנתען, בממצא עובדתי בשטח, אשר
הוכחש על-ידי מר סלוצקי, ובכל מקרה, משנתגלה רק מספר חודשים לאחר השריפה, אין הוא
מעיד בהכרח על קשר למצב השנאי טרם אירוע השריפה.
60. להלן אפנה לבחינת המשמעות המשפטית של האמור לעיל.

15

16

שאלת האחריות

61. במערכת היחסים שבין התובעת לבין הנתבעת, שתי עילות הן אפשריות: עילה חוזית ועילה
נזיקית. רק אם יוכח כי הנתבעת התרשלה כלפי התובעת או הפרה את הסכם ההתקשרות עמה,
וכי בעקבות התרשלות הנתבעת או הפרת ההסכם נגרם הנזק, תהא התובעת זכאית לפיצוי.
62. בכל הנוגע לפן הנובע מההתקשרות בין התובעת והנתבעת, כפופה האחרונה בפעילותה לחקיקה
ענפה: חוק החשמל, תשי"ד-1954, חוק משק החשמל, תשנ"ו-1996 והרישיונות, הכללים
והתקנות שמכוחו, לרבות אמות המידה שפירסמה הרשות לשירותים ציבוריים - חשמל. מכוח
ההסמכה שניתנה לה, התקינה הרשות את אמות המידה שפורסמו בשנת 2002 בילקוט
הפרסומים ועודכנו מאז מספר פעמים. אציין כי מעמדן של אמות המידה כמעמד תקנות בנות
פועל תחיקתי.
63. מר שושן מפנה בחוות דעתו לפרק ד' 5 לאמות המידה, העוסק בנזקים למכשירי חשמל וקובע
רשימה של מקרים בהם תחול אחריות על הנתבעת לפיצוי. סעיף ד.1.2.5 (יא) קובע שהזכות
לפיצוי קיימת כאשר אירעו "מעל שלושה חיבורים חוזרים אוטומטיים בקו מתח גבוה (מנתק
ראשי ביציאת הקו בתחמ"ש), אשר שניים מהם הן פעולות אוטומטיות של המערכת והשלישי
הוא על פי שיקול דעתו של המפקח ובפרק זמן שלא יעלה על 5 דקות מהחיבור החוזר
האוטומטי הראשון, כאשר אספקת החשמל הייתה תקינה בפרק זמן של שעה או יותר בטרם
אירעו ולאחר שאירעו שלושת החיבורים החוזרים".

32

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 44168-05 הפניקס הישראלי חברה לביטוח בע"מ נ' חברת החשמל לישראל בע"מ

64. בצד המקרים בהם נקבעה אחריותה של הנתבעת, ישנה רשימה של תקלות אשר בנין לא יהא זכאי הצרכן לפיצוי מספק השירות החיוני, אלא אם כן הוכח אחרת. אחד המקרים בהם מופטרת הנתבעת מאחריות, עליו נסמך המומחה מר שושן, הוא כאשר ארעה תקלה במתקן הפרטי של הצרכן (סעיף 5.1.3.ד (א)).
65. הטענה לפיה הפרה הנתבעת את הסכם ההתקשרות, לא הועלתה על-ידי התובעת, ואין צורך לדון בה בהקשר זה (במאמר מוסגר אציין כי התובעת זנחה טענותיה כלפי הנתבעת בכל הנוגע להפרת חובותיה החקוקות כדוגמת אלו המפורטות לעיל). מעבר לנדרש אעיר כי תופעת נחשולי המתח הינה חלק אינטגרלי מתפעול מערכת החשמל ואינה נמנית, במסגרת אמות המידה, עם אלה המזכות בפיצוי.
66. אשר לעילה הנזיקית, התובעת טוענת בסיכומיה לגבי סעיפים 38 ו-41 לפקודת הנזיקין [נוסח חדש], הקובעים כך:
38. חובת הראיה ברשלנות לגבי דברים מסוכנים
- בתובענה שהוגשה על נזק והוכח בה שהנזק נגרם על ידי דבר מסוכן, למעט אש או חיה, או על ידי שנמלט דבר העלול לגרום נזק בהימלטו, וכי הנתבע היה בעלו של הדבר או ממונה עליו או תופש הנכס שמתוכו נמלט הדבר - על הנתבע הראיה שלא היתה לגבי הדבר המסוכן או הנמלט התרשלות שיחוב עליה.
- ...
41. חובת הראיה ברשלנות כשהדבר מעיד על עצמו
- בתובענה שהוגשה על נזק והוכח בה כי לתובע לא היתה ידיעה או לא היתה לו יכולת לדעת מה היו למעשה הנסיבות שגרמו למקרה אשר הביא לידי הנזק, וכי הנזק נגרם על ידי נכס שלנתבע היתה שליטה מלאה עליו, ונראה לבית המשפט שאירוע המקרה שגרם לנזק מתיישב יותר עם המסקנה שהנתבע לא נקט זהירות סבירה מאשר עם המסקנה שהוא נקט זהירות סבירה - על הנתבע הראיה שלא היתה לגבי המקרה שהביא לידי הנזק התרשלות שיחוב עליה.
67. הטענה בדבר תחולתה של החזקה הקבועה בסעיף 38 לפקודת הנזיקין, נטענה באופן סתמי, וממילא לא הוכח שהתובעת עומדת בתנאיה. על כן, אין מקום להיזקק לחזקה בעניין "דבר מסוכן" על-מנת להעביר לפתחה של הנתבעת את נטל ההוכחה כי לא התרשלה.
68. טענת התובעת בדבר תחולת סעיף 39 לפקודת הנזיקין (חובת הראיה במקרה של רשלנות לגבי אש), זנחה בסיכומי טענותיה, ועל כן איני מוצאת להידרש לה.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 44168-05 הפניקס הישראלי חברה לביטוח בע"מ נ' חברת החשמל לישראל בע"מ

69. אשר לסעיף 41 לפקודת הנוזיקין, הרי שסעיף זה מציב שלושה תנאים מצטברים להעברת נטל השכנוע על שכם הנתבע כי אין לייחס את קרות האירוע לרשלנות מצדו: הראשון, כי לתובע לא היתה ידיעה או לא היתה לו יכולת לדעת מהן הנסיבות שהביאו לאירוע נושא התביעה; השני, כי הנזק נגרם על-ידי נכס שהיה בשליטתו המלאה של הנתבע; השלישי, כי אירוע המקרה מתיישב יותר עם המסקנה שהנתבע התרשל מאשר עם המסקנה שנקט זהירות סבירה (ראה למשל: ע"א 813/06 פאול ג'ונס נ' בית הספר האזורי עמק החולה (2008), ע"א 241/89 ישראליפט (שרותים) תשל"ג בע"מ נ' רחל הינדלי, פ"ד מט(1) 45, בעמ' 75, 79)).
70. טוענת התובעת בסיכומיה, כי לא ידעה ולא היתה לה היכולת ו/או האפשרות לדעת את הנסיבות האמיתיות שגרמו לנזק לשנאי המלון, וכי הנזק נגרם מרשת ההזנה של הנתבעת, לה היתה הידיעה ו/או השליטה עליו, וכי אירוע הנזק מתיישב יותר עם המסקנה שהנתבעת התרשלה מאשר עם המסקנה שנקטה זהירות סבירה. התובעת מוסיפה וטוענת, כי נוכח היכרותה של הנתבעת את תופעת נחשולי החשמל, ואת השלכותיה על מכשירים חשמליים, ולאור הודאתה כי אכן במועד השריפה התרחשה הפרעה באספקת החשמל בקו מיכה המזין את המלון, יש לראות בה כבעלת השליטה במתקן החשמלי שניזוק ובאספקת החשמל אליו.
71. בנסיבות העניין, לאחר שקבעתי כי הנזק לשנאי ארע כתוצאה מנחשול מתח גבוה שהגיע ממתקני הנתבעת, ושעה שאין בידיה של התובעת ראיות ישירות לעניין התנהלותה של הנתבעת בכל הנוגע לאספקת החשמל למתקן הפרטי של המלון והמידע הרשמי לגבי הפרעות באספקת החשמל מצוי בידי הנתבעת עצמה, אשר מודה בקיומה של הפרעה כאמור, יש מקום להחיל במקרה זה את חזקת "הדבר מדבר בעדו", העומדת לטובת התובעת. מכאן שיש לבחון כיצד יכולה הנתבעת לצאת ידי החובה המוטלת עליה, לכאורה, להוכיח כי השריפה לא פרצה מחמת התרשלותה.
72. עוולת הרשלנות מעוגנת בסעיף 35 לפקודת הנוזיקין:
- "עשה אדם מעשה שאדם סביר ונבון לא היה עושה באותן נסיבות, או לא עשה מעשה שאדם סביר ונבון היה עושה באותן נסיבות, או שבמשלח יד פלוני לא השתמש במיומנות, או לא נקט מידת זהירות, שאדם סביר ונבון וכשיר לפעול באותו משלח יד היה משתמש או נוקט באותן נסיבות - הרי זו התרשלות; ואם התרשל כאמור ביחס לאדם אחר, שלגביו יש לו באותן נסיבות חובה שלא לנהוג כפי שנהג, הרי זו רשלנות, והגורם ברשלנותו נזק לזולתו עושה עוולה."
- בסעיף 36 נקבע, כי "החובה האמורה בסעיף 35 מוטלת כלפי כל אדם וכלפי בעל כל נכס, כל אימת שאדם סביר צריך היה באותן נסיבות לראות מראש שהם עלולים במהלכם הרגיל של דברים להיפגע ממעשה או ממחדל המפורשים באותו סעיף."
73. לעולה זו שלושה יסודות מצטברים הדרושים הוכחה: קיומה של חובת זהירות מושגית וקונקרטיית של המזיק כלפי הניזוק, הפרת חובת הזהירות על-ידי המזיק, וגרימת נזק עקב ההפרה (ע"א 145/80 שלמה ועקנין נ' מועצה מקומית בית שמש, פ"ד לז(1) 113 (1982)).

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 44168-05 הפניקס הישראלי חברה לביטוח בע"מ נ' חברת החשמל לישראל בע"מ

74. כידוע, הנתבעת הינה ספק שירות חיוני ומחובתה לספק ללקוחותיה שירות אופטימאלי, ובכלל זאת למנוע נזקים שנגרמים כתוצאה מאספקת החשמל ממתקניה. הנתבעת, כספק של שירות כזה, חייבת לתחזק את הרשת ולשפרה על-מנת להבטיח רמת שירות נאותה לצרכנים.
75. לטעמי, יש להכיר בקיומה של חובת זהירות המוטלת על הנתבעת כלפי ציבור הצרכנים בכל הנוגע לנחשולי מתח. משמעות חובה זו היא חיובה של הנתבעת לנקוט לגביהם אמצעי זהירות סבירים.
- דוק - העובדה שאירע נזק שמקורו במערכת החשמל, אין בה, בהכרח, כדי לחייב בנזקים את הנתבעת, ויש לבחון כל מקרה לגופו. לעניין זה, יש להתחשב בשיקולים שונים, כדוגמת ההסתברות שהנזק יתרחש, ההוצאות הנדרשות למנוע אותו, חומרת הנזק, היכולת היחסית למנוע את הנזק וכיוצ"ב. ההנחה היא שהאמצעים אשר המזיק צריך לנקוט בהם אינם חייבים להסיר את הסיכון, אלא אמצעים שסביר לנקטם בנסיבות העניין (ראה: ע"א 4025/91 צבי נ' קרול ואח', פ"ד נ(3) 784, 790).
76. אשר על כן, משקבעתי כממצא עובדתי כי במקרה דנן הנזק נגרם כתוצאה מנחשול מתח שהגיע מרשת ההזנה של הנתבעת, עקב תופעת מעבר, הרי שעל הנתבעת להוכיח כי ננקטו על-ידה האמצעים הסבירים בנסיבות העניין למניעה או למזעור של נזקי המתח. אני סבורה, כי הנתבעת לא הצליחה להרים נטל זה הרובץ על כתפיה.
77. מנכ"ל המלון העיד כי איזור ים המלח מאופיין בהפסקות חשמל מרובות, וכי המדובר בבעיה קיימת ומוכרת: "לעיתים היינו מרימים טלפון לחברת חשמל, במקרה של הפסקת חשמל נקודתית כדי לראות כמה זמן זה יימשך, מה הסיבות וכו'" (עמ' 10, מול שורות 17-18). בהתייחסו למקרה הספציפי, טען מר לוי כי "אנחנו מדברים על הפסקה ממושכת כי להפסקות חשמל קצרות אנחנו רגילים בים המלח" (עמ' 8, מול שורה 10).
78. מחוות דעתו של המומחה מר סלוצקי עולה כי לדעתו, אילו לא היו מתרחשות הפסקות המתח באזור ואילו החזרת המתח היתה הדרגתית, תוך כדי ניתוק צרכנים וניתוק קבלים טרם החיבורים, הרי שתופעת המעבר לא היתה מתרחשת.
- "ברור כי יצירת מצב זה הינו באחריותה הבלעדית של חברת החשמל שכן היא ספקית החשמל היחידה והבלעדית במקום זה והיא גם זו שמחליטה על דרכי הפעולה עם כל הסיכונים הכרוכים בכך מבחינה מקצועית וכלכלית."
- (סעיף 11 לחוות הדעת).

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 44168-05 הפניקס הישראלי חברה לביטוח בע"מ נ' חברת החשמל לישראל בע"מ

- 1 79. הנתבעת, בחוות הדעת שהוגשה מטעמה, דוחה את הטענות שהופנו כלפיה וטוענת מצדה, כי
2 תופעות מעבר ברשתות מתח גבוה ומתח עליון "הינן חלק בלתי נפרד מתפעול מערכות אספקת
3 חשמל בכל חברות החשמל בעולם. עליות מתח קצרות בזמן החזרת המתח לקו, אחרי חיבור
4 חוזר, לא אמורות לגרום לתקלות ו/או לנזקים כלשהם במתקני מתח גבוה, במידה שהם
5 תקינים."
6 (סעיף 14 לחוות הדעת).
- 7 80. בהתאם לכך, סבור מומחה הנתבעת כי ציוד המתח הגבוה של המלון, המצוי באחריותו המלאה
8 של המלון, לא היה תקין או מתוחזק כנדרש, שכן אחרת היה נמנע הנזק.
9 כך למשל, טוען מר שושן כי על-פי תקן IEC-694, ציוד מתח גבוה כגון זה של המלון, יאושר
10 לקבלת תקן רק לאחר בדיקות מחמירות של עמידות הבידוד במתחי יתר והלם (נוהל הנתבעת
11 מס' 06-14-05 צורף כנספח ו' לחוות הדעת).
- 12 לדידו של המומחה מר שושן, בשנאי כגון זה שהותקן במלון קיימים ממסרי הגנה מפני חימום
13 יתר, שלא מילאו תפקידים. עוד נטען כי ניתן היה לנקוט באמצעי מיגון על-ידי ציוד השנאים
14 בפילטרים לתדרים גבוהים, אולם ציוד מסוג זה לא הותקן במתקן הפרטי של המלון. ומוסיף
15 המומחה מר שושן כי באמצעות בדיקה של התפרקויות חלקיות, שתפקידה לבדוק את
16 "הזדקנות" ביודד השנאי ומציאת נקודות תורפה בשרשרת החשמלית של השנאי, ייתכן וניתן
17 היה למנוע את הנזק.
- 18 המומחה מר שושן אף ציין בחוות דעתו כי ייתכן ומגיני הברק לא עבדו כראוי כתוצאה מהתקנה
19 או תחזוק לא נכון. בבית המשפט, לעומת זאת, העיד: "...הייתי נוכח במקום עצמו, במלון עצמו
20 ובדקתי את מגיני הברק. ראיתי שהם בסדר" (עמ' 49, מול שורות 12-14), ובהמשך הודה כי
21 אינו יודע אם הם נפגעו בפועל, אם לאו (עמ' 50, שורות 10-11). כאמור, טען מר שושן כי דווקא
22 העובדה שמגיני הברק היו תקינים, מעידה שלא היה נחשול מתח.
- 23 81. הנה כי כן, ניסיונה של הנתבעת לעניין נטל ההוכחה בא לידי ביטוי בניסיון לקעקע את
24 התיאוריה שהעלה מר סלוצקי, מומחה התובעת, לגבי תופעות המעבר, ותחתיה להצביע על
25 אפשרות של תקלה מקומית בציודו של המלון. כפי שצינתי לעיל, ניסיון זה לא עלה יפה, ולא
26 קיבלתי את עדותו של מר שושן בעניין זה.
- 27 82. נוכח העובדה (שלא נסתרה) כי תקלות ברשת החשמל באזור ים המלח היו תופעה שכיחה
28 בתקופה המתייחסת לתביעה, הרי שהנתבעת היתה אמורה לקחת בחשבון שההסתברות שהנזק
29 יתרחש היא גבוהה.
- 30 ברם, בנסיבות העניין, בהתחשב במהות התקלה ובחומרת הנזק במקרה זכאן, ולמרות שתופעת
31 נחשולי המתח ידועה היטב לנתבעת, לא שוכנעתי כי היא עשתה כמיטב יכולתה למנוע
32 התרחשותו של הנזק במקרה דנן.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 44168-05 הפניקס הישראלי חברה לביטוח בע"מ נ' חברת החשמל לישראל בע"מ

- 1 83. מסיבה שלא הוכררה, לא הותקן בקו המזין את המלון מכשור הקיים אצל הנתבעת למדידה
2 ורישום של תופעות מעבר ברשת החשמל, וממילא לא נערכו בפועל מדידות כאלה בסמוך לאירוע
3 נשוא התביעה.
- 4 84. הנתבעת לא טרחה להביא ראיות כלשהן לפעולות תחזוקה ומניעה שעשתה באותו קו מתח גבוה
5 למניעת תקלות.
- 6 הגם שניתן לבצע מדי פעם שטיפה של קו המתח הגבוה המזין את המלון, הודה נציג הנתבעת,
7 מר אליה, כי בשנה שקדמה לאירוע לא בוצעה שטיפה לקו ההזנה למלון "וזאת בשל חוסר
8 יעילותה", ועוד הצהיר כי בדיקות תקופתיות לקו הספציפי נערכו, לכל המאוחר, בשנת 2003.
9 בחקירתו הנגדית, הודה המומחה מר שושן כי קיימים קריטריונים מסוימים לביצוע שטיפה
10 כאמור, אך לא ידע לומר מהם, ואף לא ידע להשיב מהי התדירות בו עורכת הנתבעת, אם בכלל,
11 בדיקות תקופתיות לקו הספציפי (לטענתו, אין הדבר מצוי בתחום עיסוקו). לפי טענת נציג
12 הנתבעת, אמנם נערכו בדיקות תקופתיות כאמור, כאשר האחרונה שבהן בוצעה בשנת 2003.
- 13 היות ומדובר בקו מתח גבוה הנמצא בשליטתה הבלעדית של הנתבעת, נטל הראיה בעניין זה
14 מוטל על הנתבעת, ונטל זה לא הורם על-ידה.
- 15 85. יתירה מזאת, הנתבעת לא הצליחה להרים את הנטל להראות כי במקרה דנן היא אכן עשתה את
16 כל פעולותיה כהלכה ולא יכולה היתה להחזיר את המתח למלון בדרך אחרת, בה הנזק היה
17 נחסף. התברר כי הנתבעת לא ערכה בדיקה לגבי מקור הפרעה באספקת החשמל למלון,
18 וממילא לא טרחה לשלוח לשטח, בזמן אמת, משגיח מטעמה, משום שאספקת החשמל למלון
19 חזרה תוך זמן קצר. כל שטען בהקשר זה נציג הנתבעת, במסגרת תשובותיו לשאלון הוא, כי
20 הסיבה להפרעה בקו המתח הגבוה "אינה ידועה".
- 21 לדידו של המומחה מר סלוצקי, "ברור לחלוטין ועל כך אין ולא יכול להיות עוררין כי שנאי כזה
22 איננו מתפוצץ כך סתם בעצמו ללא שיווצרו "תנאים מתאימים" ברשת חברת החשמל כפי
23 שהתחוללו במקרה הנדון" (עמ' 5 לחוות הדעת).
- 24 לא הובאה כל ראיה בנוגע לדרך החזרת החשמל למלון ביום הנזק המתואר, ולא מן הנמנע כי
25 באותו מקרה היתה חריגה מהסטנדרטים המקובלים אצל הנתבעת.
- 26 86. מעבר לכך, וגם אם אכן מדובר בתופעה בלתי נמנעת, כפי שמציינת הנתבעת בחוות דעתה, עולה
27 השאלה מי ראוי כי יישא בנזקים: הנתבעת, אשר מתפעלת באופן שוטף את המערכת והיא זו
28 שאחראית לניתוקים ולהחזרות של החשמל, או הצרכן, אשר נעזר כל אפשרות לשלוט על רשת
29 החשמל.
30
31

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 44168-05 הפניקס הישראלי חברה לביטוח בע"מ נ' חברת החשמל לישראל בע"מ

- 1 87. עוד אזכיר כי לנתבעת עדיפות בכל נושא המידע ותיעוד המקרים. למרות זאת, לפי גרסת
2 התובעת, הנתבעת נמנעה מלספק מידע אודות מקור התקלה, חרף בקשות מפורשות שהופנו
3 אליה מצד מנכ"ל המלון. בבית המשפט אמנם הציגה לו את תשובתה מיום 24.5.2005, בה נכתב
4 כי "הציוד שניזוק במתקן הפרטי (שנאי הספק מ"ג) הוא כנראה הגורם לתקלה, גורם המאפיין
5 הפרעות דומות ברשת החשמל", ברם לא הוצג כל אישור המעיד כי מנכ"ל המלון אכן קיבל
6 מסמך זה לידי.
- 7 88. מכל המקובץ לעיל, סבורה אני, כי הנתבעת לא הצליחה לערער את קביעות מומחה התובעת
8 לגבי אחריות הנתבעת ולא הציגה ראיות מספיקות על-מנת להוכיח את טענותיה.
- 9 89. כאמור, מנכ"ל המלון עצמו העיד כי הפסקות בקווי המתח הגבוה היו עניין שבשגרה באזור ים
10 המלח, וטען כבר בתחילה כי מדובר באחריות של הנתבעת. עוד טען מנכ"ל המלון, כי המתקן
11 הפרטי של התובעת היה תקין, והוא תוחזק וטופל בסמוך למועד השריפה.
- 12 90. לא הובאו בפניי ראיות האם הנתבעת אכן עשתה די על-מנת למנוע את תופעת נחשולי המתח,
13 והאם במקרה הספציפי פעלה על-פי כלליה שלה.
- 14 91. מכל מקום, המלון אינו אחראי לנחשולי המתח. הנתבעת לא הבהירה את מהות התקלה במתקן
15 הפרטי של המלון שגרמה, לטענתה, לנזק, וממילא לא טרחה לבצע בדיקה מדוקדקת של אותו
16 מתקן חשמלי, שהרי כלל לא בדקה את השנאי ורמת תחזוקתו.
- 17 92. המסקנה העולה מן האמור הינה, כי הנתבעת כשלה בהוכחת טענות ההגנה שלה ולא שללה את
18 רשלנותה באשר לקיומו של נזק בשנאי המלון. על כן, אני מוצאת אותה אחראית באחריות
19 מלאה לשריפה ולנזק שנגרם למלון כתוצאה ממנה, מכוח היותה האחראית על אספקת החשמל
20 למלון.
- 21
- 22 **הנזק**
- 23 93. התובעת טוענת לנזקים כבדים שנגרמו עקב שריפת השנאי, בין היתר, כתוצאה מפיה ועשן בחדר
24 השנאים ובסביבתו. מנכ"ל המלון העיד בתצהירו, כי עקב הנזק לשנאי פסקה אספקת החשמל
25 למטבח, לחדר האוכל ולמערכות מיזוג האוויר ונגרמו נזקים קשים למלון, אשר היה באותה עת
26 עמוס באורחים. השמאי מטעם התובעת אישר את דרישת המלון לשיפוי בגין נזקי השבר המכני
27 שנגרמו לשנאי, אשר על-פי ממצאיו של המומחה מר סלוצקי, נשרף לחלוטין ואין כדאיות
28 כלכלית לשקמו.
- 29 94. באשר לשיעור הנזקים, הובאו בפני בית המשפט חוות דעתו של שמאי התובעת, מר צבי גובר, וכן
30 אסמכתאות בגין התשלומים ששילמה התובעת למלון המבוטח, למהנדס החשמל ולשמאי.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 44168-05 הפניקס הישראלי חברה לביטוח בע"מ נ' חברת החשמל לישראל בע"מ

- 1 95. השמאי מר צבי גובר טען בבית המשפט, כי בדק את השנאי וכן את השנאי שהוחלף, מצא כי
2 הסליל של השנאי עלה באש והתפייה לחלוטין וברור היה שיש להחליפו. לאחר שקיבל את
3 תצלומי הנזק המקוריים וכן את האסמכתאות לרכישתו של השנאי החדש, בדק ואישר את
4 העלויות המפורטות בחוות הדעת.
- 5 96. עוד עולה מעדותו של השמאי מר גובר, כי התאריך 1.4.2005 הנקוב בחשבונית הנזק (היינו,
6 כשלושה שבועות לפני יום האירוע), מקורו בטעות סופר, ולטענת התובעת, עסקינן בחשבונית
7 הרלבנטית המתייחסת לנזק נשוא התביעה.
- 8 97. למעט הכחשת החבות, לא נטענו על-ידי הנתבעת טענות של ממש כנגד הערכת הנזקים (לרבות
9 תשלום שכר טרחת המומחים). הנתבעת לא הציגה חוות דעת נגדית מטעמה ביחס להערכת
10 הנזקים ויתרה על חקירתו הנגדית של מר סלוצקי בכל הנוגע לשיעור הנזק המוחלט לשנאי.
- 11 98. עיינתי בחוות דעתו של שמאי התובעת, מר גובר, ושמעתי את חקירתו הנגדית. אני סבורה, כי
12 אין בסיס להתערב בשיקול דעתו המקצועי בעניין גובה הנזק. הסכום שאישר לתשלום מתקבל
13 על הדעת, בהתייחס להיקף הנזק וטיבו.
- 14 99. לגבי הכיסוי הביטוחי, הגישה התובעת תצהיר של הגב' אילה פרנקל, מנהלת מדור תביעות רכוש
15 של התובעת, אליו צורפו הפוליסה ועותקי הוראות התשלום למומחים מטעמה ולמבוטח. בנוסף,
16 הוגשה, כנספח לפוליסה, רשימה של שלושת השנאים של המלון, לרבות השנאי שניזוק בשריפה.
- 17 100. הגב' פרנקל העידה כי סכומי הביטוח מספיקים לכל הציוד שמבוטח במסגרת שבר מכני שקיים
18 במלון. בחקירתה התברר כי בפוליסה לא מופיעה רשימה מלאה של ציוד המלון המבוטח: "לגבי
19 השנאי הוא מופיע ברשימה שהוגשה. הוא לא חלק מרשימת הציוד כי אין לי רשימה כזאת"
20 (עמ' 15 לפרוטוקול הדיון מיום 1.12.2008, מול שורות 1-2). נציגת התובעת הסבירה "שחברת
21 ביטוח שעושה עסקה בסדר גודל כזה (רשת מלונות לביטוח ד.א.ג.), היא לוקחת את המכלול
22 ולא נכנסת לפרטים..." (עמ' 13, מול שורות 20-21), והוסיפה גם כי היות והפיצוי באובדן
23 מוחלט הינו לפי ערך ממשי של הפריט, הרי שאין הכרח לרשימה נקובה של פריטים וסכומי
24 ביטוח המתאימים להם, והשמאי הוא שקובע במקרה כזה מה ערכו הממשי של כל פריט
25 שמבוטח.
- 26 101. השמאי מר גובר אישר, כי הפוליסה אשר הופקה למבוטח התובעת, לא כללה רשימת ציוד
27 מבוטח, וכי נוכח מחדל זה כתב בחוות דעתו שאין הוא יכול להתייחס לנושא התאמת סכומי
28 הביטוח.
- 29 102. משכך הם פני הדברים, טוענת הנתבעת כי ייתכן וסכום הביטוח אשר "הוקצה" לשמאי, נמוך
30 משיעור נזקיו של המלון ולכן מדובר במצב של תת ביטוח.
- 31 103. כידוע, נטל הוכחת התנאים הדרושים להעמדת זכות השיבוב רובץ על התובעת, וסבורה אני, כי
32 התובעת עמדה בנטל זה.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 44168-05 הפניקס הישראלי חברה לביטוח בע"מ נ' חברת החשמל לישראל בע"מ

1 "מן המפורסמות הוא כי אין זה מדרכן של חברות ביטוח להעניק מתנות למבוטחיהן...
2 משמשלמת חברת בטוח למבוטח תגמולי בטוח על פי פוליסה בת תוקף, תיבדק חובת התשלום
3 מצדה למבוטח – לצורך העמדת זכות התחלוף שלה - על פי סבירות השקולים שהניעה לבצע
4 את התשלום..."

5 (ע"א 7148/94 הכשרת היישוב חברה לביטוח בע"מ נ' חברת השמירה בע"מ ואח', פ"ד נ(4)
6 567, בסעיפים 4-5 לפסק הדין).

7 104. במקרה דנן, הוכיחה התובעת, במידה הנדרשת, קיומו של כיסוי ביטוחי לנוק שנגרם וביצוע
8 תשלום תגמולי הביטוח למבוטחה. שוכנעתי, כי התובעת פעלה משיקולים סבירים כאשר זיכתה
9 את המלון בתשלום תגמולי הביטוח על-פי הפוליסה. טענת הנתבעת, כי התובעת שילמה
10 כמתנדבת את תגמולי הביטוח, לא נתמכה ולו בראשית ראייה.

11 105. אשר על כן, הנני דוחה את טענותיה של הנתבעת בעניין הכיסוי הביטוחי.

סוף דבר

14 106. לאור כל האמור לעיל, תשלם הנתבעת לתובעת את הסך 221,318 ₪, בצירוף הפרשי הצמדה
15 כמקובל, מיום הגשת התביעה ועד לתשלום בפועל.

16 107. הנתבעת תישא בהוצאות המשפט, כולל הוצאות מומחים ועדים שהעידו מטעם התובעת, וכן
17 בשכ"ט ב"כ התובעת בשיעור של 20% בתוספת מע"מ.

25 ניתן היום, י"ז אב תש"ע, 28 יולי 2010, בהעדר הצדדים.

27 דליה אביגיא, סגנית נשיא

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 44168-05 הפניקס הישראלי חברה לביטוח בע"מ נ' חברת החשמל לישראל בע"מ

1

2

